

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Nuorten Tiedeakatemia ehdottaa, että ympäristöön liittyviin ympäristötekijöihin nostetaan puiden kuolleisuuden merkittävä kasvu. Esimerkiksi havupuita tuhoavan kirjanpajan lisääntymisedellytykset paranevat merkittävästi lähitulevaisuudessa ilmaston lämpenemisen seurauksena, jolloin kuoriainen ehtii tuottaa kaksi sukupolvea kesässä yhden sijaan yhä useammin. Tämä kasvattaa suurten metsätuhojen riskiä merkittävästi, kuten Keski-Euroopan ja Etelä-Ruotsin kokemukset osoittavat.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Nuorten Tiedeakatemia ehdottaa, että ympäristö ja luonnon hyvinvointi nostetaan ensimmäiseksi visiossa (kpl 3.1). Huolellinen tutkimus on osoittanut, että sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys ovat alisteisia ekologiselle kestävyydelle (Dasgupta 2021). Tämän tulisi näkyä myös Kansallisessa metsästrategiassa. Hyvinvointitaloudesta puhuessa keskiöön pitää nostaa luonnon hyvinvointi, jotta saavutetaan ihmisten hyvinvointi. Tämänhetkisessä luonnoksessa hyvinvointia ensimmäisenä kuvaa ”vauraus” (oletamme tämän liittyvän taloudelliseen vaurauteen). Tutkimuksissa on kuitenkin osoitettu, että taloudellinen vauraus ei lisää hyvinvointia tietyn pisteen jälkeen.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Ehdotamme päämääriin lisäystä ”tutkitulla tiedolla johtaminen”. Nuorten Tiedeakatemia haluaa korostaa tutkitun tiedon merkitystä. Kpl 3.2.2 tavoitteisiin tulisi lisätä ”tutkittu tieto”:

Metsien käyttö on tavoitteellista ja se perustuu tutkittuun tietoon sekä metsänomistajien aktiivisiin päätöksiin.

Ehdotamme kpl 3.2.3 lisäystä: “Vahvistetaan metsien ilmastokestävyyttä, ennakoidaan, hallitaan ja varaudutaan tuhoriskeihin sekä puiden kuolleisuuden merkittävään kasvuun.

Tahtotilassa tulisi näkyä myös hiilivarastojen kasvattaminen ohjaamalla puun käyttöä pitkäikäisiin tuotteisiin. Tahtotilassa tulisi näkyä myös puutuotteiden hiilivaraston kasvattaminen samalla kun metsissä olevaa hiilivarastoa kasvatetaan. Tällä hetkellä 17% vuotuisesta puunkäytöstä päätyy saha- ja levyteollisuuden tuotteisiin, joissa hiilellä on mahdollisuus pysyä varastoituneena pitkään. Paperiin ja muihin sellupohjaisiin tuotteisiin kuluu 28% vuotuisesta puunkäytöstä, loppu kuluu valtaosin energiakäyttöön (luvut vuosien 2015-2020 keskiarvoja). Luonnolliset hiilinielut ovat tärkeitä, ne luovat varastoja joissa hiili on sitoutunut puustoon ja maaperään, mutta viimeisen vuosikymmenen aikana noin 80% metsien vuotuisesta kasvusta on päätenyt hakattavaksi (60%) tai poistunut luontaisesti (20%). Kokonaisuuden kannalta hakattavan metsän käytöllä on siis suuri merkitys. Lisäksi on huomattava että luonnolliset hiilivarastot ovat alttiita ilmastonmuutoksen tuomille tuhoille (esim. kirjanpaina ja metsäpalot), jonka seurauksena suuria määriä metsiin sitoutunutta hiiltä voi vapautua äkillisesti. Näin on jo käynyt esimerkiksi Keski-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Metsänkäytössä voidaan vaikuttaa puutuotteiden hiilivarastojen muutoksiin suuntaamalla metsänhoidon menetelmiä tavalla, joka suosii tukkipuun tuotoksen osuutta puun kokonaistuotoksesta. Nykyisellään Suomen metsistä korjataan enemmän kuitu- kuin tukkipuuta. Tämän tasapainon muuttuminen tukkipuun suuntaan, ilman että kokonaiskorjuumääriä samalla nostettaisiin, mahdollistaisi hiilivaraston kasvattamisen puutuotteissa.

Metsien luonnollinen hiilinielu kartuttaa hiilen varastoja puustossa ja maaperässä. Koska vuotuista puuston kasvua hieman pienempi määrä puuta päätyy hakattavaksi vuosittain, on metsien hiilivaraston kehityksen määräävin tekijä hakkuumäärä. Hakkuumäärää nostamalla hiilivaraston kasvua pienennetään ja hakkuumäärää alentamalla hiilivaraston kasvua suurennetaan. Samalla on huolehdittava luonnollisten hiilivarastojen tuhonkestävyydestä. Luonnolliset hiilivarastot ovat alttiita ilmastonmuutoksen tuomille tuhoille (esim. kirjanpaina ja metsäpalot), jonka seurauksena suuria määriä metsiin sitoutunutta hiiltä voi vapautua äkillisesti. Näin on jo käynyt esimerkiksi Keski-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Dasgupta, P. (2021). The economics of biodiversity: the Dasgupta review. Hm Treasury.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Nuorten Tiedeakatemia on tyytyväinen, että elonkirjo ja monimuotoisuus on nostettu yhdeksi kärkihankkeeksi. Erytisen tervetullut ja kunnianhimoinen on tavoite, jonka mukaan nimenomaan talouskäytössä olevien metsien monimuotoisuus tahdotaan kääntää elpymisuralle. Elonkirjoa edistäviin toimenpiteisiin tulisi kuitenkin lisätä:

- Vaatelioiden lajien edellyttämää suojeltua metsäalaa on merkittävästi lisättävä, etenkin eteläisessä Suomessa.
- Metsien ja soiden ennallistamista sekä vapaaehtoista suojelua on laajennettava lisäämällä niiden rahoitusta.
- Monet metsänkäytön toimenpiteet aiheuttavat eliöiden elinympäristön pitkäaikaista tai pysyvää heikkenemistä. Toistaiseksi markkinat eivät osaa hinnoitella tällaisia ulkoishaittoja. Hinnoittelu on suoritettava soveltamalla metsänkäyttöön lieventämishierarkian periaatetta, mukaan lukien haittojen välttäminen, minimointi, palauttaminen ja ekologinen kompensatio.
- Metsänhoidossa jo suoritettavan luonnonhoitotyön (esim. säästöpuut, riistatiheiköt, lehtipuusekoitus) kunnianhimon tasoa on nostettava siten, että tulevaisuudessa tavallisen talousmetsän otollisuus metsälajien elinympäristönä on nykyistä merkittävästi parempi.
- Koko metsäsektorin osaamista luonnonvarojen kestävässä käytössä on laajennettava ja syvennettävä. Erityisesti tämä tarve koskee metsänkäytön ja suojelun suunnittelun, neuvonnan ja käytännön toteutuksen tasoa. Tämä toimenpide on määräävä luonteeltaan määräävä siinä suhteessa, että vasta tämän toimenpiteen onnistumisen myötä voivat muutkin monimuotoisuuden elvyttämiseen liittyvät tavoitteet tulla saavutetuiksi.

Nuorten Tiedeakatemia toivoo, että kpl 4.2.3 lisätään, että tiedolla johtaminen perustuu tutkittuun tietoon: Metsäalan uudistuminen -kärkihanke keskittyy tutkitulla tiedolla johtamiseen ja ennakkointiin.

Haluamme nostaa metsäalaa vaivaavan keskustelun polarisoitumisen estämisen yhdeksi metsäalan uudistumista edistäväksi toimenpiteeksi. Yksi tiedonvälityksen, keskustelun ja ratkaisujen edistämisen haaste on näkökulmien kohtaamattomuus. Sanavalinnat ja tavat, joilla ilmiöstä eri ryhmissä puhutaan, saattavat voimistaa vastakkainasetteluja ja vieraannuttaa osan keskustelijoista. Tarvitaan lisää yhteistyötä eri toimijoiden välillä, jotta polarisoitumista voidaan välttää.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Nuorten Tiedeakatemia haluaa esittää huolensa siitä, että strategialuonnoksen päämäärät ja tavoitteet on kirjattu kovin yleisluonteisesti, jolloin strategia jättää hyvin paljon tulkinnanvaraa. Riskinä on, että päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää hyvin kirjavaa keinojen valikoimaa.

Junttila Samuli
Nuorten Tiedeakatemia